

KARELIA AMMATTIKORKEAKOULU
Muotoilun koulutusohjelma

KÄYTTÄJÄLÄHTÖISET KOTISIVUT DEMENTIAHOITOKOTI AATOKSELLE

OPINNÄYTETYÖ Joulukuu 2015
Pasi Juvonen, Pekka Närväinen

**OPINNÄYTETYÖ**

Joulukuu 2015
Muotoilun koulutusohjelma

Sirkkalantie 12 A
80100 Joensuu
puh. +358 50 311 6317

Tekijät

Pasi Juvonen, Pekka Närväinen

Nimike

Käyttäjälähtöiset kotisivut Dementiahoitokoti Aatokselle

Toimeksiantaja

Dementiahoitokoti Aatos Oy

Tiivistelmä

Tämä toiminnallinen opinnäytetyö käsittelee asiakaslähtöisten kotisivujen rakentamista. Tavoitteena oli toteuttaa modernit kotisivut hoitoalan yritykselle. Käytettäviksi ominaisuuksiksi valittiin käytettävyys, responsiivisuus ja esteettömyys. Lopputuloksessa otettiin myös huomioon asiakkaan Dementiahoitokoti Aatoksen omat toiveet ja tarpeet. Kotisivut on toteutettu Adobe Dreamweaver CC -ohjelmalla.

Tietopohjassa perehdytään käytettävyyteen, responsiivisuuteen, esteettömyyteen ja niiden vaikutusta verkkosuunnitteluun. Tässä opinnäytetyössä on pyritty huomioimaan mahdollisen sivuston käyttäjän vaatimuksia kuin myös toimeksiantajan toiveita. Lopputuloksena valmistuivat Dementiahoitokoti Aatokselle uudet responsiiviset kotisivut, jotka vastaavat sekä heidän että käyttäjän tarpeita.

Kieli

suomi

Sivuja 22

Avainsanat

verkkosivut, käyttäjälähtöisyys, responsiivisuus, esteettömyys

**THESIS**

December 2015
Degree Programme in Design

Sirkkalantie 12 A
80100 Joensuu
tel. +358 50 311 6317

Authors

Pasi Juvonen, Pekka Närväinen

Title

Customer-oriented Webpages for Dementia Nursing Home Aatos

Commissioned by

Dementiahoitokoti Aatos Oy

Abstract

This thesis deals with building customer-oriented webpages. The goal was to create modern websites for a healthcare company. The chosen features were usability, responsiveness and accessibility. The hopes and needs of the customer, dementia nursing home Aatos, were also carefully taken into consideration for the final product. The webpages were made with Adobe Dreamweaver CC -program.

The theoretical basis of this thesis consists of explaining web design principles with usability, responsiveness and accessibility in mind. In this thesis, the aim was to consider the requirements of the potential user as well as the hopes of the commissioner. As a functional result dementia nursing home Aatos received modern and responsive webpages that meet their needs and the needs of the users.

Language

Finnish

Pages 22

Keywords

web pages, user-oriented design, responsiveness, accessibility

SISÄLTÖ

1	Johdanto	5
2	Lähtökohdat	6
2.1	Toimeksianto	6
2.2	Viitekehys ja toiminta-asetelma	7
2.3	Asiasanojen selitykset ja käytetyt laajennukset ...	8
3	Käyttäjälähtöiset kotisivut	10
3.1	Käytettävyys	10
3.2	Esteettömyys	11
3.3	Responsiivisuus	12
4	Dementiahoitokoti Aatoksen uudet kotisivut	13
4.1	Suunnittelu	13
4.2	Toteutus	17
4.3	Tulokset	18
5	Pohdinta ja yhteenveto	20
	Lähteet	22

1 JOHDANTO

Opinnäytetyömme käsittelee asiakaslähtöisyyttä ja sen tuomia haasteita suunniteltaessa verkkosivuja. Tässä työssä toimeksiantajamme oli Dementiahoitokoti Aatos. Tavoitteenamme oli rakentaa mahdollisimman paljon käyttäjää palvelevat kotisivut, joista myös asiakkaamme voisi olla ylpeä. Keskityimme pääasiassa käytettävyyteen, responsiivisuuteen ja esteettömyyteen sekä näiden työkalujen yhteistyöhön.

Valitsimme tämän aiheen opinnäytetyöllemme, sillä uskomme, että tulevaisuudessa nettisivujen suunnittelu on työllistävä ala. Tämän lisäksi halusimme antaa asiakkaalle mahdollisimman paljon lisäarvoa pelkkien nettisivujen lisäksi. Halusimme tarjota mahdollisimman hyvää palvelua ja samalla haastaa oman osaamiseemme ja kehittyä työssämme.

Huomasimme työmme aikana, että käytettävyys, responsiivisuus ja esteettömyys eivät aina tukeneet toisiaan. Hyvin usein jouduimme tekemään kompromisseja, jotta saimme sivuista sellaiset kuin asiakas halusi. Esimerkkinä mainittakoon navigaatiovalikko. Olisimme voineet tehdä sen pelkillä kuvilla, jolloin ulkoasuvaihtoehdot olisivat olleet rajattomat. Mutta silloin esteettömyys olisi vaarantunut, sillä joillakin ruudunlukijoilla on vaikeuksia tulkita kuvia navigaatioiksi. Tämä oli vain yksi esimerkki monista

ristiriidoista, joiden kanssa jouduimme tekemisiin tämän työn aikana.

Opinnäytetyömme alussa keskityimme lähtökohtiin ja esittelemme tarkemmin toimeksiantajamme. Tietopohjamme käsittelee tarkemmin käytettävyyden, responsiivisuuden ja esteettömyyden tarjoamia mahdollisuuksia sekä niiden kanssa kohtaamiimme haasteita. Toiminnallisessa osuudessa käymme läpi tekemämme kotisivut ja perustelemme, miksi päädyimme esittelemiimme ratkaisuihin. Lopuksi esittelemme valmiit sivut ja kerromme kuinka yhteistyömme sujui tämän projektin aikana.

2 LÄHTÖKOHDAT

2.1 TOIMEKSIANTO

Suunnittelimme uudet kotisivut Dementiahoitokoti Aatokselle, joka sijaitsee Tohmajärvellä Pohjois-Karjalassa. Sen ovat perustaneet vuonna 1999 Kirsi Laakkonen ja Soili Juvonen. Aatos tarjoaa palveluitaan muistisairaille henkilöille.

Yritys korostaa toiminnoissaan mm. kodinomaisuutta ja turvallisuutta. Hoitokotiin mahtuu yhdeksän asukasta ja asuminen voi olla joko tilapäistä tai pysyvää. Lisäpalveluina yritykseltä saa myös työnohjausta, seksuaalivouontaa, koulutusta, konsultointia sekä jalkojenhoitoa ja puhevammaisten tulkkipalvelua. Tämän opinnäytetyön tekemisen aikana yrityksen omistussuhteet muuttuivat siltä osin, että yrittäjänä jatkaa vain Kirsi Laakkonen.

Yritys halusi päivittää kotisivunsa, sillä heidän entiset sivut oli tehty vuonna 2000 ja ne olivat pahasti vanhentuneet (kuva 1). Puutteita löytyi informaatiosta, visuaalisesta ilmeestä sekä yleisestä toimivuudesta. Ensimmäisessä asiakaspalaverissa kartoitimme asiakkaan toiveet ja tarpeet kotisivujen sisällöstä. Päätimme tehdä yritykselle modernit, responsiiviset, helppokäyttöiset ja visuaalisesti selkeät kotisivut. Yrityksen toiveena oli saada mahdollisimman helposti ylläpidettävät kotisivut. Yrityksen logon

asiakas halusi säilyttää alkuperäisen kaltaisena, jos se vain olisi mahdollista.



Kuva 1. Dementiahoitokoti Aatoksen vanhat kotisivut.

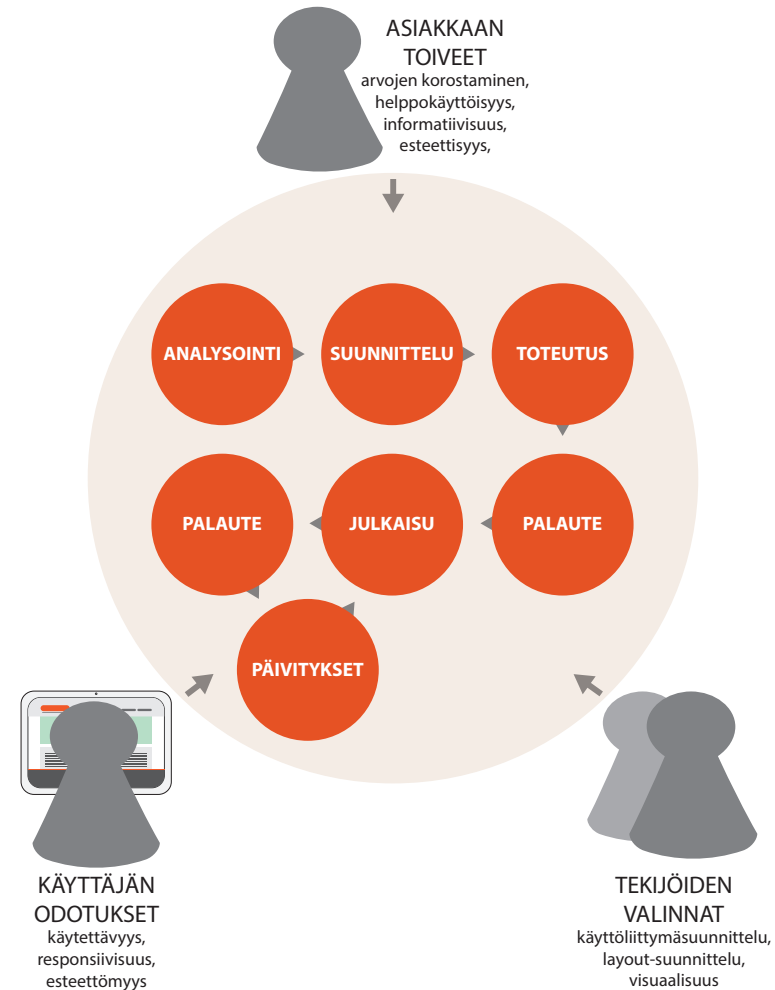
2.2 VIITEKEHYS JA TOIMINTA-ASETELMA

Toiminta-asetelmamme on asiakaslähtöisen lopputuloksen löytäminen verkkosivuja rakennettaessa (kuva 2). Jouduimme työssämme ottamaan huomioon niin asiakkaamme Dementiahoitokoti Aatoksen kuin myös heidän sivujensa mahdolliset käyttäjät. Ottamalla molemmat osapuolet huomioon kotisivuja rakentaessamme pystyimme tarjoamaan ratkaisuja, jotka tyydyttäisivät molempia osapuolia.

Asiakkaamme toiveena oli saada uudet ja modernit nettisivut, jotka palvelisivat paremmin heidän tarpeitaan. Samalla meidän piti myös miettiä, mitkä elementit auttaisivat käyttäjää. Päätimme käyttää hyväksemme käytettävyyden, responsiivisuuden ja esteettömyyden periaatteita. Nämä teemat tarjoaisivat verkkosivujen käyttäjälle mahdollisimman hyvän käyttökokemuksen ja voisimme siten perustella valintojamme asiakkaallemme.

Tehdessämme verkkosivuja jouduimme koko ajan tekemään kompromisseja asiakkaan ja käyttäjän välillä. Pohdimme, mitkä ratkaisut olisivat mahdollisia toteuttaa aikataulun puitteissa. Meillä oli materiaalina käytössä ainoastaan Dementiahoitokoti Aatoksen vanhat kotisivut ja logo. Lisäksi haastattelimme asiakastamme aivan projektin alussa ja selvitimme mm. heille tärkeitä arvoja. Näistä saimme itsellemme raamit, joiden sisään rakensimme

verkkosivut. Jatkossa kaikki yhteydenpito hoidettiin sähköpostin välityksellä, jotta meille jäisi mahdollisimman tarkat dokumentit siitä, mitä asiakas halusi.



Kuva 2. Toiminta-asetelma.

2.3 ASIANSANOJEN SELITYKSET JA KÄYTETYT LAAJENNUKSET

Tässä luvussa selitämme käyttämiämme teknisiä termejä sekä kerromme, mitä kolmansien osapuolien tekemiä laajennuksia olemme käyttäneet tekemillämme sivuilla. Näitä laajennuksia ovat mm. Bootstrap ja Owlcarousel. Hyvin monella käyttämällämme termillä ei ole vielä vakiintunutta suomenkielistä nimeä. Halusimme käyttää opinnäytetyössämme mahdollisimman paljon suomenkielisiä termejä. Aina tämä ei ollut kuitenkaan mahdollista.

alatunniste = (footer) Sivuston alareunassa oleva pysyvä elementti, jossa voi olla esimerkiksi osoite ja copyright-tietoja. (Lahti & Lahti 2015.)

Bootstrap = HTML-, CSS- ja javascript-ohjelmointikielijä tukeva rajapinta, jonka avulla voi luoda responsiiviset verkkosivut.

CSS = (Cascading Style Sheets) Muotoilukieli, jolla määritellään verkkosivun ulkoasua ja monia toiminnallisuuksia. (Lahti & Lahti 2015.)

favicon = (lyhenne sanoista favorites icon) Internetsivulle määriteltävä ikoni. Niitä käytetään verkkosivujen visuaalisena tunnisteena.

Google Maps API = Googlen tarjoama julkinen karttapalvelu, jonka avulla on mahdollista liittää Google Maps karttoja muille verkkosivuille.

HTML = (Hypertext Markup Language) Yleisimmin käytetty merkkäuskieli, jolla luodaan verkkosivun sisältö ja perusrakenne. (Lahti & Lahti 2015.)

javascript = Selaimessa toimiva ohjelmointikieli, jolla saadaan aikaan monenlaisia käyttäjälle näkyviä toimintoja esim. animaatioita tai lomakkeeseen syötettyjen tietojen alkutarkistuksia. (Lahti & Lahti 2015.)

mediarajoitus = (media queries) CSS-koodissa käytettäviä menetelmiä, joiden avulla voidaan sivusto suunnitella eri päätelaitteille sopivaksi. (Marcotte 2010.)

mukautuva taittomalli = (fluid grid) Joustavan ulkoasun suunnittelua. Tällöin www-sivuston ulkoasu ei ole pelkästään pikseleihin määrätty, vaan se voi käyttää suhteellisia mittoja käytettävänä olevaan alaan. Useimmiten käytetään prosenttiyksikköä, jolloin kaikki elementit skaalautuvat samalla tavalla suhteessa toisiinsa. (Marcotte 2010.)

Owlcarousel = Javascriptia käyttävä laajennusosa, joka mahdollistaa responsiivisen kuvakarusellin eli vaihtuvan kuvaesityksen.

PHP = (PHP: Hypertext Preprocessor) Ohjelmointikieli, joka mahdollistaa ohjelmallisesti toimivien HTML-sivujen toteuttamisen. Tässä opinnäytetyössämme käytimme Pekka Makkosen tekemää PHP-koodia, joka mahdollisti ajankohtaiset uutiset-osion ja yhteydenottolomakkeen käytön. (Lahti & Lahti 2015.)

selain = Ohjelma, jolla katsellaan verkkosivuja ja joka tulkitsee html:ää, css:ää ja javascriptiä, esim. Firefox, Safari, Chrome ja Internet Explorer. (Lahti & Lahti 2015.)

valikko/navigaatiopalkki = Sivuston kaikilla tai useimilla sivuilla oleva pysyvä elementti, jonka linkkejä klikkaamalla käyttäjä pystyy liikkumaan sivustolla. (Lahti & Lahti 2015.)

vertailuanalyysi = (benchmarking) Oman tekemisen vertaamista toisten toimintaan.

ylätunniste = (header) Sivuston yläreunassa oleva pysyvä elementti, jossa on usein logo ja sivuston päävalikko. (Lahti & Lahti 2015.)

3 KÄYTTÄJÄLÄHTÖISET KOTISIVUT

3.1 KÄYTETTÄVYYS

Käytettävyys on kaikessa yksinkertaisuudessaan sitä, että otetaan huomioon sivujen käyttäjä. Toisin sanoen nettisivujen on oltava kohteliaat, jotta ne voisivat olla käytettävät. (Krug 2014,164.) Krug käyttää kirjassaan käytettävyyden mittarina sivujen käyttäjän ”hyväntahtoisuutta”. Jos hyväntahtoisuuden reservi putoaa nolnaan, vierailija poistuu sivulta. Ongelmat käytettävyydessä laskevat hyväntahtoisuutta ja käytettävyyttä tukevat ratkaisut nostavat sitä. Lisäksi on otettava huomioon, että jokainen käyttäjä on yksilö, joten myös hyväntahtoisuuden määrä vaihtelee. (Krug 2014,166-167.)

Käytettävyyttä kotisivuilla on suhteellisen helppo parantaa jopa aivan pienillä muutoksilla. Tällaisia ovat esimerkiksi oleellisen tiedon tuominen näkyville. Oli se sitten päivystyksen puhelinnumero, yrityksen aukioloajat tai toiminta-alueen laajuus, niin sen on oltava helposti löydettävissä jo ensimmäisellä silmäyksellä. Yrityksen tulisi olla myös mahdollisimman läpinäkyvä esim. hinnoittelussa. Mitä helpommin se löytyy, sitä parempi. Käytettävyys paranee aina, jos suunnittelija miettii miten asiakkaan käyttökokemusta voisi vielä helpottaa. (Krug 2014, 168-171.)

Kun suunnitellaan kotisivujen ulkoasua ja käyttöliittymää on hieman turhaa yrittää keksiä pyörää uudestaan. On tehokkaampaa käyttää jo ennestään hyviksi havaittuja ratkaisuja asettelussa ja käyttöliittymissä. Käyttäjän ei silloin tarvitse yrittää keksiä uutta tapaa käyttää sivuja, vaan hän voi luottaa aikaisempiin käyttökokemuksiinsa muilta nettisivuilta. Näin sivuista tulee jo suunnitteluvaiheessa esteettömämmät ja samalla myös käytettävyys paranee. (Krug 2014, 31.)

Käyttäjät eivät lue kaikkea sisältöä sivuilta, vaan he silmäilevät niitä. Weinschenkin mukaan käyttäjät aloittavat myös verkkosivujen lukemisen siitä lukusuunnasta, joka on tyypillisin heidän kulttuurilleen. Siksi länsimaisten verkkosivujen on hyvä laittaa tärkein tieto aina ylös ja vasemmalle. Ihmiset ovat myös tottuneet tiettyihin nettisivujen lainalaisuuksiin. Koska käyttäjät odottavat tiettyjen elementtien sijaitsevan totutuilla paikoilla, ovat he ikään kuin sokeita näille alueille. Tällaisia alueita ovat esimerkiksi logo, navigaatio ja tyhjä tila sivujen laidoilla. Tämän vuoksi he kiinnittävät huomionsa ensimmäisenä sivujen keskiosaan. Vasta ensimmäisen silmäilyn jälkeen he palaavat kulttuurilleen ominaiseen lukusuuntaan. Jos ruudulla on jotain suurta ja värikästä, esimerkiksi valokuva tai

liikkuva animaatio, voi heidän katseensa kiinnittyä siihen normaalin lukusuunnan sijaan. (Weinschenk 2011, 13.)

Visuaaliset hierarkiat ovat tärkeitä käytettävyyden kannalta. Esimerkiksi otsikoiden olisi hyvä olla suurempia kuin leipäteksti, jotta ne olisivat helpommin tunnistettavia otsikoiksi. Vielä parempi olisi, jos otsikot olisivat myös erivärisiä kuin leipäteksti. Myös asiat, jotka kuuluvat yhteen, esimerkiksi linkkilistat, tulisi esittää yhtenäisessä muodossa. (Krug 2014, 33.) Käyttäjät myös etsivät sivuilta kaikkea, mikä saattaisi olla klikattavaa. Tällaisia ovat muun muassa painikkeiden muodot, navigaation oletettu sijainti ja tekstilinkkien väri ja muotoilu. (Krug 2014, 37.)

3.2 ESTEETTÖMYYS

Esteettömyys internetsivulla tarkoittaa soveltumista erilaisiin käyttötilanteisiin ja erityisryhmille. Internet on paikka myös näkö- ja kuulovammaisille sekä lukihäiriöisille. Heille on tarjottava myös samat mahdollisuudet kuin keskivertokäyttäjälle. (Älli & Kara 2009, 2-3.)

Esteettömyyden huomioiminen parantaa automaattisesti myös käytettävyyttä. Esteettömien sivujen tulisi olla kevyet ladata. Tästä ominaisuudesta hyötyvät kaikki käyttäjät. Heikkonäköisille tekstit tulisi laatia helposti luettaviksi niin kokonsa kuin sisältönsä kannalta. Tämä auttaa myös

kiireisiä, stressaantuneita ja väsyneitä käyttäjiä. (Älli & Kara 2009, 11-12.)

On olemassa ihmisiä, jotka joutuvat turvautumaan apuvälineisiin internettiä käyttäessään. Tällaisia apuvälineitä ovat mm. lukulaitteet, jotka lukevat sivuja ääneen tai pistenäytöt, jotka kirjoittavat tekstin pistekirjoituksella. Liikuntarajoitteiset taas eivät välttämättä pysty käyttämään hiirtä. Esteettömiä internetsivuja tehtäessä onkin otettava huomioon myös tällaiset käyttäjät. Heitä varten kaikkien kuvien tulisi olla luettavissa myös kuvailevan vaihtoehtotekstin avulla ja sivuilla navigoimisen täytyy onnistua myös ilman hiirtä. (Krug 2014, 180-181.)

Myös tekstisisällöllä on suuri merkitys. Fonttien suuri koko ja korkea kontrasti parantaa tekstin luettavuutta. Myös fonttivalinnalla on merkitystä. Sähköisessä muodossa päätteetömiä fontteja pidetään luettavampina ja ovat siten parempi ratkaisu. (Älli & Kara 2009, 15.) Itse tekstinkin tulisi olla helppolukuista yleiskieltä, jotta se olisi sujuvasti luettavaa myös käyttäjille joilla on kognitiivisia ongelmia. Myös selkeiden kuvien runsas käyttö helpottaa näitä käyttäjiä ja samalla selkeyttää sivujen ulkoasua tavalliselle käyttäjälle. (Korpela 2003, 18.)

3.3 RESPONSIIVISUUS

Mukautuva taittomalli (eng. fluid grid), joustavat kuvat ja mediarajoitukset ovat responsiivisen verkkosuunnittelun tärkeimmät tekniset ominaisuudet. Pelkkä tekniikka ei kuitenkaan selitä kokonaan responsiivista verkkosuunnittelua. Yhtä tärkeää on ollut myös muutos verkkosuunnittelijoiden ajattelumallissa. (Marcotte 2010.)

Vielä alle vuosikymmen sitten oli yleistä, että internetsivuille saatettiin tehdä kiinteään näyttökokoon suunniteltu versio. Se oli yleensä 960 pikselin kokoinen. Tämä koko sopi useimpien kannettavien tietokoneiden näytöille ja käyttäjät, joiden näytöissä olisi korkeampi resoluutio, näkisivät vain enemmän marginaalia sivustojen molemmilla laidoilla. (Frain 2012, 7.) Tänä päivänä näyttökokoja on kuitenkin niin paljon, että erillisten sivujen suunnittelu jokaiselle koolle olisi turhaa ja aikaa vievää puuhaa. Juuri tähän haasteeseen responsiivisuuden tarjoamat työkalut vastaavat, sovittamalla sisällön sopivaksi käytettävän näytön koon mukaan. (Krug 2014, 151.)

Näyttökoon muuttuessa myös sisällön on muututtava, jotta se näkyisi kokonaisuudessaan näytöllä (kuva 3). Responsiivisuuden tarjoamat työkalut mahdollistavat muutokset niin käyttöliittymässä kuin kuvissakin. Esimerkiksi navigaatioaluetta voidaan muuttaa aina sen mukaan, minkä kokoiselta näytöltä sitä katsotaan. Myös kuvat voi-

daan tehdä responsiiviseksi, jolloin sivustolle ei tarvitse tehdä erillisiä kuvatiedostoja joka näyttökoolle. (Dutson 2014, 31-36.)

On myös mahdollista, että jotkin osiot sivulla katoavat kokonaan pois, jos näyttökoko pienenee tarpeeksi. Tällaisia asioita voivat olla esimerkiksi suuret kuvat, jotka näyttävät hyviltä suurilta näytöiltä katsottaessa, mutta vievät turhaan tilaa esimerkiksi älypuhelimien näytöllä. (Krug 2014, 147.)



Kuva 3. Dementiahoitokoti Aatoksen kotisivut eri näytöiltä katsottuina.

4 DEMENTIAHOITOKOTI AATOKSEN UUDET KOTISIVUT

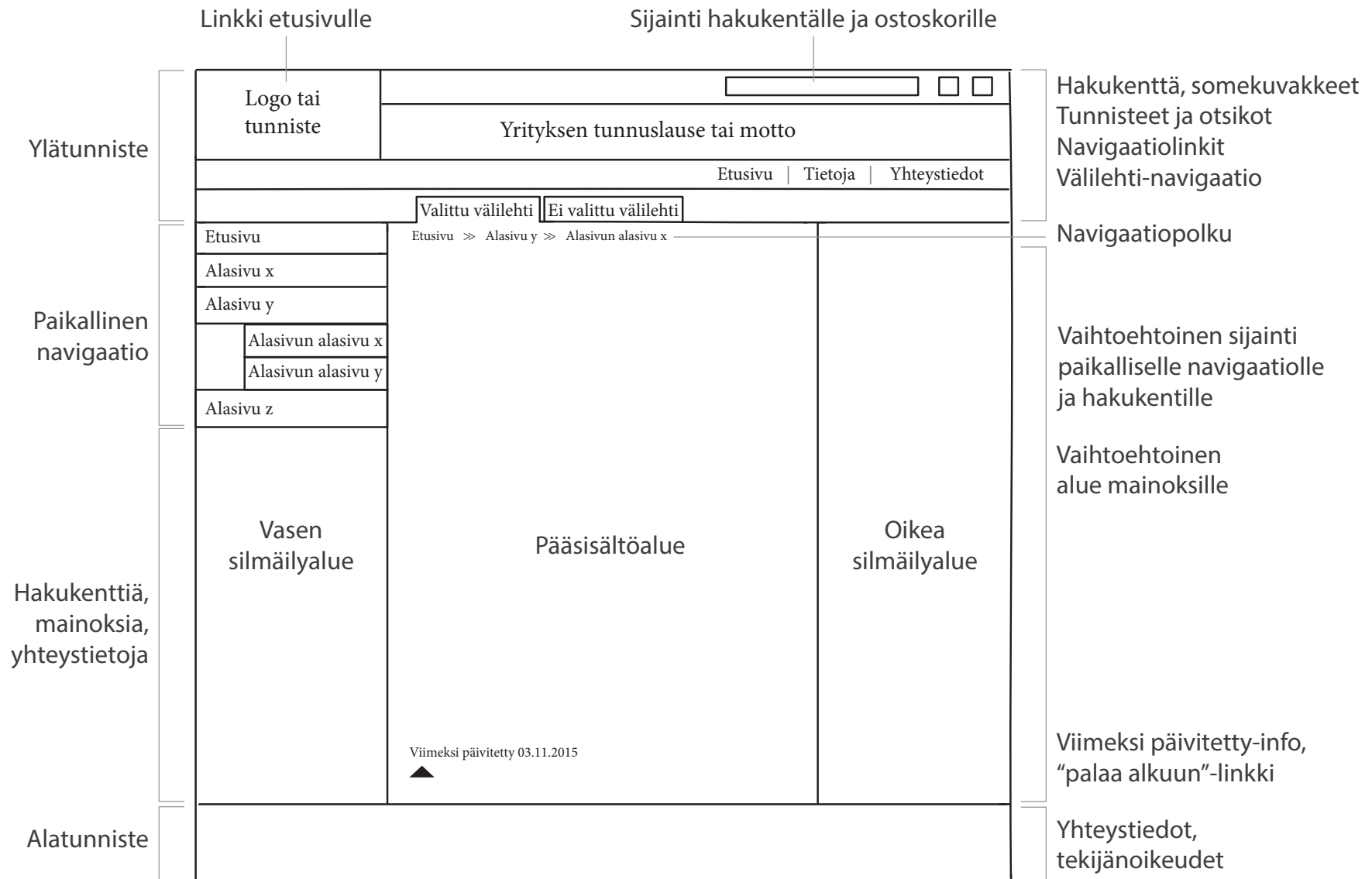
4.1 SUUNNITTELU

Aloitimme projektin tutustumalla asiakkaan vanhoihin kotisivuihin ja kyselimme, mitä he toivoisivat uusilta kotisivuilta. Asiakas halusi nykyaikaiset kotisivut, jotka toimivat mahdollisimman monella näyttökoolla ja kaikilla yleisimmillä selaimilla. Tämän lisäksi asiakas halusi sivuista mahdollisimman helpot päivittää. Kävimme myös asiakkaan kanssa yhdessä läpi vanhat kotisivut ja selvitimme minkä verran niillä oli säilyttämisen arvoista materiaalia. Valtaosa tiedoista oli vanhentunutta ja melkein koko sisältö jouduttiin uusimaan. Suosittelimme asiakkaalle ajankohtaiset uutiset-toimintoa, joka mahdollistaisi asiakkaan oman tekstin julkaisemista ilman, että heidän itse tarvitsisi koodata mitään. Toimitimme myös kirjalliset käyttöohjeet tätä toimintoa varten. Suunnitelmiiimme kuului tehdä sivuista responsiiviset ja mahdollisimman esteettömät unohtamatta kuitenkaan asiakkaan omia toiveita.

Työ alkoi tutustumalla olemassa oleviin saman alan yritysten nettisivuihin. Keräsimme olemassa olevilta sivuilta ideoita, huomioita, hyviä ja huonoja ominaisuuksia sekä asioita, jotka yleisesti esiintyivät tämän alan yritysten sivuilla. Käytimme sitten saamiamme tuloksia asiakkaam-

me nettisivujen suunnittelussa. Koska navigaatioon tuli ainoastaan viisi otsikkoa, päätimme tehdä ylänavigaation sivunavigaation sijaan. Tämän päätöksen tukena meillä oli yleisesti hyväksytty verkkosivujen rakenne (kuva 4). Käyttämällä yleisesti hyväksytyjä malleja, joita käyttäjän ei tarvitse miettiä, paranee myös sivujen käytettävyys. Tämä ratkaisu teki sivuista helpommat silmäillä, jolloin tehostekeinot tulivat paremmin esille. (Krug 2014,30.)

Huomasimme vertailuanalyysin aikana myös, että muut hoivakodit käyttivät sivuilla paljon valokuvia. Ne välittivät käyttäjälle paljon tietoa itse yrityksen tiloista, ilmapiiristä ja arvoista. Nämä asiat kerrottiin toki myös tekstinä, mutta tässä yhteydessä toisto oli tehokasta ja viesti meni ainakin osittain läpi, vaikka vierailija ei itse tekstiä lukisikaan. Päätimme myös lisätä asiakkaamme sivuille lyhyen esitelytekstin yrityksestä, sillä siitä pystyi löytämään nopeasti silmäilemällä tiedot yrityksen sijainnista ja palveluiden tarjonnasta. Tämä siitäkkin huolimatta, että kyseiset tiedot löytyvät muualtakin sivustolta.



Kuva 4. Yleisesti hyväksytty verkkosivujen rakenne. Kaikkia kuvassa olevia elementtejä ei ole tarpeellista käyttää kaikilla sivuilla. Kuva on muokkaus Patrick J. Lynchin ja Sarah Hortonin kirjasta Web Style Guide 3rd edition.

Yritimme pitää värimaailman mahdollisimman samankaltaisena kuin alkuperäisilläkin kotisivuilla, jotta sivujen visuaalinen ilme pysyisi vanhoille käyttäjille tuttuna. Pyrimme myös pitämään värimaailman mahdollisimman vaaleana, jotta sivujen yleisilme pysyisi kevyenä. Kiinnitimme kuitenkin huomiota siihen, että kontrastit pysyivät suurina, mikä helpottaa luettavuutta ja parantaa visuaalista hierarkiaa. (Krug 2014, 35.)

Valitsimme väreiksi oranssin (tehosteväriin), vaaleanharmaan (suuret pinnat), tumman harmaan (tekstit) ja valkoisen (taustat). Näiden lisäksi väriä ja elävyyttä sivuille toisi kuvakaruselli. Pyrimme vaikuttamaan värivalinnoilla siihen, kuinka käyttäjä kokisi sivut. Vaaleat värit ovat rauhoittavia ja luovat arvostusta ja asiantuntemusta. Oranssi taas toimi hyvin huomioväriä ja oli parempi vaihtoehto kuin punainen, joka oli värinä liian aggressiivinen. Sivujen loppuosa, niin sanottu alatunniste, on tummanharmaa alue, jossa on vaaleaa tekstiä. Tässä värit ovat siis päinvas-
taisessa järjestyksessä kuin leipäteksti alueella. Halusimme käyttäjän huomaavan selkeästi, että leipäteksti alue on muuttunut joksikin muuksi alueeksi, mutta se olisi silti helposti luettavaa.

Alkuperäisessä logossa ei ollut muuta kuin nimi "Aatos". Lisäsimme nettisivuilla käytettävään logoon sanan "Dementiahoitokoti". Tämä siksi, että käyttäjälle selviää heti sivuille tultaessa, mikä on sivujen käyttötarkoitus, sillä

nettilogo on yleensä heti sivujen vasemmassa yläkulmassa. (Krug 2014, 30). Otimme myös alkuperäisestä logosta pois keltaisen "aurion", sillä se oli epäselvä eikä tuonut logolle mitään lisäarvoa. Muutimme myös värin oranssiksi, jolloin se on yhdenmukaisempi muun värimaailman kanssa, kuin alkuperäinen punainen (kuva 5).



Kuva 5. Dementiahoitokoti Aatoksen uusi ja selkeämpi logo.

Näin logo on helpommin ymmärrettävissä ja kuka hyvänsä käyttäjä oivaltaa välittömästi olevansa dementiahoitokodin kotisivuilla. Onkin tärkeää, että logosta käy ilmi mahdollisimman nopeasti mahdollisimman paljon informaatiota itse sivuista. (Krug 2014, 68.) Muutokset logoon tekivät siitä yhtenäisemmän suhteessa muuhun sivuilta löytyvään materiaaliin.

Ensimmäinen asiakkaalle lähetetty luonnos oli Adobe Illustratorilla tehty kuva, josta asiakas sai mielikuvan sivuille tulevista väleistä ja muotoiluista (kuva 6).



Kuva 6. Ensimmäinen asiakkaalle lähetetty luonnos.

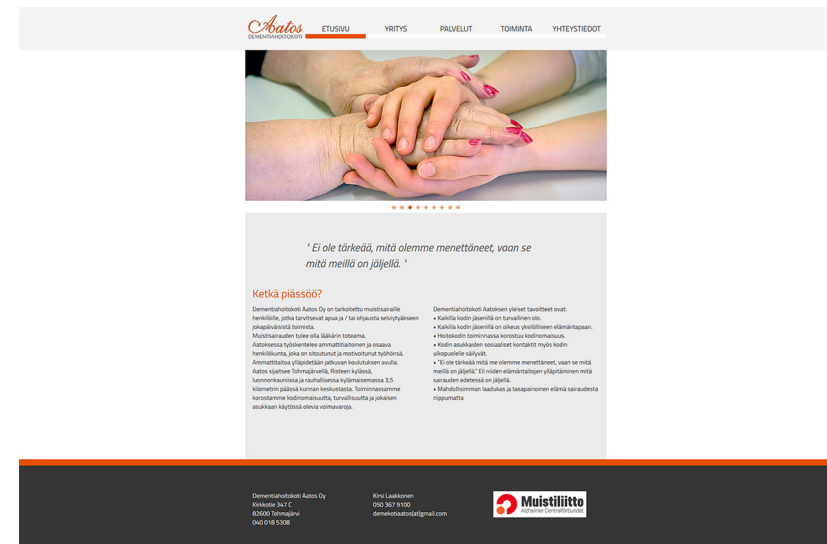
Tämän jälkeen aloitimme koodaamisen. Tässä versiossa eri sisältöalueet oli tehty värilaatikoilla (kuva 7).



Kuva 7. Ensimmäinen koodattu luonnos.

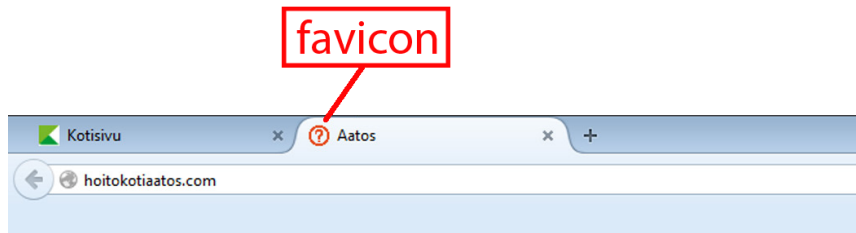
Värilaatikoiden avulla pystyimme testaamaan responsiivisuutta ja hahmottamaan eri alueiden välisiä suhteita. Responsiivisen ulkoasun luomiseen käytimme Bootstrap-luonnosta.

Lopulliseen versioon lisättiin kaikki puuttuvat elementit kuten kuvakaruselli, mietelause ja kartta Google Maps API -palvelusta. Näiden lisäksi sivuille tuli ajankohtaiset uutiset-osio ja yhteydenottolomake, jotka tarvitsevat toimia PHP-ohjelmointikieltä. Sisältötekstin otsikoinnissa on asiakkaan pyynnöstä käytetty murreta. Alaviite on jaettu kolmeen palstaan, joista kahdessa palstassa on yhteystietoja ja kolmannessa linkki Pohjois-Karjalan Muisti Ry:n sivuille (kuva 8).



Kuva 8. Näkymä valmiista etusivusta.

Sivuille lisättiin myös favicon (kuva 9).



Kuva 9. Näkymä Dementiahoitokoti Aatoksen faviconista.

4.2 TOTEUTUS

Pyrimme pitämään sivujen layoutin mahdollisimman selkeänä. Fonttikoko on normaalia suurempi (20 pikseliä) ja kontrasti vaalean taustan ja tumman tekstin välillä on suuri. Nämä helpottavat tekstin lukemista ja ovat täten esteettömämmät käyttäjälle, jolla on esimerkiksi huono näkö. Sivurakenne pysyy kaikilla sivuilla samana, joten navigoiminen sivuilla on helppoa. Lisäapuna toimii ylänavigaation oranssi palkki, joka alleviivaa avoimena olevan sivun. Olemme myös pyrkineet poistamaan kaikki turhat elementit, jotka saattaisivat häiritä lukijaa (kehukset, ylenpalttiset värit, kursiivit ja lihavoinnit). Käytämme näitä tehosteita vain, jos haluamme kiinnittää käyttäjän huomion johonkin ja näin sivuista ei tule liian ”äänekkäitä”.

Käytimme fonttina ”Titilium Web” -nimistä fonttia, joka on peräisin Google Fonts -palvelusta. Kirjasintyyppi on sans-serif, joka on nettikäytössä yleisempi ja selkeämpi kuin serif tyyppinen fontti. (Älli & Kara 2009, 15.) Jos käyttäjän selain ei tue Google Fonts -palvelua, silloin käyttäjälle näkyy päätteetön oletusfontti.

Leipätekstialueesta teimme kaksipalstaisen. Tekstiä ei ollut paljon, mutta kuitenkin sen verran, että se ei olisi ollut helposti luettavaa yhdeltä palstalta. Käyttämämme fonttikoko taas oli niin suuri, että kolmipalstainen layout ei tullut kysymykseen. Alatunniste on kolmipalstainen erotuakseen paremmin leipätekstialueesta.

Vanhoilla kotisivuilla oli käytetty murretta otsikoinnissa. Tiesimme, että tämä häiritsee luettavuutta, sillä emme voineet olettaa kaikkien käyttäjien osaavan kyseistä murretta, vaikka he tuolla murrealueella asuisivatkin. Asiakas halusi kuitenkin erottua murteen avulla kilpailijoista ja he olivat aikaisemmin saaneet murteen käytöstä hyvää palautetta, joten pidimme murreotsikot myös uudessa versiossa.

Kaikki käyttämämme kuvat ovat responsiivisia ja skaalautuvat automaattisesti mihin hyvänsä näyttökokoon. Emme tehneet eri kuvia jokaiselle mahdolliselle näyttökoolle, sillä nyt sivumme tukevat myös mitä hyvänsä tulevaisuudessakin käytettävää näyttökoko.

Jotta sivut eivät olisi liian staattiset, lisäsimme layoutin yläosaan kuvakarusellin tuomaan liikettä ja mielenkiintoa. Kuvakarusellin toteutimme käyttämällä Owlcarousel-lajennusta. Halusimme karuselliin valokuvia, joiden avulla kertoisimme yrityksen tiloista, palveluista ja tunnelmasta. Käyttämillämme kuvilla pyrimme viestimään mm. kodinomaisuutta, välittämistä, huolenpitoa, turvaa ja yhdessäoloa, jotka ovat Aatokselle tärkeitä arvoja (kuva 10).



Kuva 10. Otteita kuvakarusellissa käytetyistä kuvista, jotka viestivät Aatokselle tärkeitä arvoja.

Asiakkaalla ei ollut tarjota valokuvia meidän käyttöön, joten järjestimme valokuvaukset Aatoksen tiloissa. Kuvissa esiintyviltä henkilöiltä tai heidän omaisiltaan oli saatu suostumus kuvauksiin ja kuvien julkaisemiseen internetissä.

Asiakas halusi sivuilleen myös erinäisiä lomakkeita ja ohjeita. Teimme niille linkkilistan ja yhdenmukaistimme lomakkeiden ulkoasua, jolloin niiden lukeminen olisi helpompaa ja miellyttävämpää. Kaikki linkit aukeavat omiin välilehtiin PDF-dokumenttina ja ovat täten helposti tallennettavissa tai tulostettavissa.

4.3 TULOKSET

Sivusto käsittää viisi sivua: etusivu, yritys, palvelut, toiminta ja yhteystiedot. Tämän lisäksi toiminta-sivulla on yksi alisivu, joka kertoo lisää yrityksen toiminnasta. Alatunnisteesta löytyy myös linkki Muistiliiton sivustolle ja palvelut-sivulta viisi ladattavaa tiedostoa/tiedotetta, jotka avautuvat PDF-tiedostoina omiin välilehtiin. Käyttäjä voi halutessaan tulostaa tai ladata mm. hoito- ja palvelusopimuksen, saattohoitosuunnitelman, omavalvontasuunnitelman, toimintafilosofian tai lukea mitä vaikkapa omalla omaisella on ruokana. Sivulla on myös kartta, yhteydenottolomake ja ajankohtaiset tiedotteet-osio. Ajankohtaiset tiedotteet-toiminnolla yritys voi kertoa uutisia

esimerkiksi tehdyistä retkistä tai tapahtumista.

Sivujen rakenne pysyy yhdenmukaisena siten, että jokaisella sivulla on identtinen navigaatiopalkki ja alatunniste. Kuvakaruselli esiintyy kaikilla muilla sivuilla paitsi toiminta ja yhteydenotto sivuilla. Näillä sivuilla kuvakarusellin paikalla on ajankohtaiset tiedotteet-osio ja kartta. Sivut ovat myös responsiiviset, joten niitä on helppo käyttää näyttöpäätteen koosta riippumatta. Dementiahoitokoti Aatoksen kotisivut löytyvät osoitteesta:

www.hoitokotiaatos.com

5 POHDINTA JA YHTEENVETO

Tämän opinnäytetyön toiminnallinen osuus valmistui jo keväällä 2015 ja raportti syksyllä 2015. Koko opinnäytetyön aikana olemme tehneet useita muitakin kotisivuja, joten taidot ovat kehittyneet huomattavasti siitä, mitä ne olivat vielä alkuvuodesta 2015. Tarkoituksenamme onkin parantaa Dementiahoitokoti Aatoksen sivuja päivityksillä vielä opinnäytetyön jälkeenkin.

Molempien tekijöiden mielestä yhteistyö on sujunut erittäin hyvin. Toisaalta tässä vaiheessa meillä on tehtynä jo useita kotisivuja parityönä. Työskentelymenetelmät ovatkin hioutuneet jo varsin pitkälle ja aikaa ei mene turhaan toimintaan. Tämän projektin aikana tiimityöskentelytaitomme ovatkin kehittyneet edelleen ja uusien tekniikoiden soveltaminen on nopeutunut. Myös asiakaslähtöisyyden ymmärtäminen sivujen suunnittelussa on parantunut. Ymmärsimme tämän projektin aikana, ettemme voi tehdä sivuja ainoastaan asiakkaallemme, vaan meidän on otettava huomioon myös loppukäyttäjä.

Itse sivujen käyttäjä on toisinaan asiakastakin tärkeämpi tekijä, sillä heillehän sivut loppujen lopuksi rakennetaan. Jos sivut ovat heidän mielestään huonot, he tuskin palaavat sivuille uudestaan. Nykyään responsiivisuutta osataan jo vaatia nettisivuilta ja esteettömyyttä pidetään it-

sestäänselvyytenä. Ne ovat kuitenkin asioita, joita mekin jouduimme pohtimaan sivuja tehdessämme. Jos sivuilta puuttuu jokin käyttäjän haluama ratkaisu, oli se sitten palautelomakkeen painike tai älypuhelimelle sopiva ulkoasu, on asiakaslähtöisyydessä epäonnistuttu. Tietenkään kaikkia käyttäjiä ei voi aina täysin miellyttää, mutta ongelmat tulisi pitää minimissä.

Käytettävyyden parantaminen nettisivuilla on siinä mielessä epäkiitollista työtä, että silloin kuin se on tehty hyvin, ei sitä kukaan huomaa. Kaikkia käytettävyyden ongelmia emme mekään pystyneet tai ehtineet ratkaista. Monesti jouduimme päättämään kompromissiin. Pyrimme kuitenkin pitämään käytettävyyden mahdollisimman hyvänä, jotta käyttäjä vierailisi Dementiahoitokoti Aatoksen sivuilla uudestaan. Jo pelkkä hyvä käyttäjäkokemus yrityksen kotisivuilla saattaa parantaa käyttäjän näkemystä itse yrityksestä.

Myös muiden opiskelijoiden tuki ja kommentit työn edessä ovat olleet äärimmäisen tärkeitä. Meillä ei ole aina ollut aikaa tai resursseja tehdä pitkän mittakaavan käyttäjätestejä, joten nämä pienetkin vertaistestit ovat olleet suureksi avuksi.

Dementiahoitokoti Aatos on ollut myös aktiivisesti yhteydessä meihin koko projektin ajan ja olemme pyrkineet kuuntelemaan heidän toiveitaan. Tekemämme verkkosivut ovatkin räätälöity asiakkaan toivomuksien mukaan.

Uskomme ja toivomme, että tästä opinnäytetyöstä voi olla hyötyä myös aloittelevalle verkkosuunnittelijalle varsinkin jos keskittyy asiakaslähtöisyyteen. Valitettavasti suurin osa ajan tasalla olevasta tiedosta on englanninkielistä. Näyttää siltä, että verkkosuunnittelu elää murroskautta responsiivisuuden kanssa vielä joitakin vuosia, joten uusin tieto tulee todennäköisesti pysymään jatkossakin englanninkielisenä.

Olemme itse tyytyväisiä sivujen ulkoasuun ja toimivuuteen. Saimme sivuista hyvin paljon sen oloiset kuin alkuperäiset suunnitelmamme olivat. Siistit ja modernit kotisivut, joista olemme saaneet positiivista palautetta. Lopputuloksena ovat selkeät ja helppokäyttöiset kotisivut, joka noudattavat hyvää suunnittelua ja ennen kaikkea asiakaslähtöisyyttä. Me suunnittelimme sivut Hoitokoti Aatokselle, joihin olemme itse tyytyväiset ja joista Hoitokoti Aatos voi olla ylpeä. Uudet kotisivut ovat helppokäyttöiset myös sivujen käyttäjille.

